

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un articol de ziar.

I.

Am învățat noi, Românii, multe lucruri dela compatrioții nostri maghiari, și bune și rele. Dar mai ales cele rele s'au lipit de noi, cu toate că sunt contrare firii noastre românești. Astfel am învățat dela ei să fim războinici, noi între noi, și gălăgioși în întrunirile noastre publice. Nu mai avem răbdarea cea de demult de a ne asculta cu calmitate și indulgență unii pe alții, iar conferențele noastre politice nu mai decurg în liniștea sărbătorească și sfântă de odinioară, ci în mijlocul aclamărilor asurzitoare la adresa celor ce ne sunt dragi, și a apostrofărilor și huiduirilor nesfârșite, trimise la adresa celor care nu vreau, ori nu pot să calce pe o cale cu noi, în treburile politice-naționale. Cu un cuvânt, nu mai lucrăm conduși de rațiune, ci de sentiment, întocmai ca și compatrioții nostri maghiari.

Am mai învățat apoi ceva rău dela stăpânitorii nostri de astăzi, anume, trecerea cu vederea și iertarea tuturor păcatelor de altă natură a acelor, cari se bat în piept și se laudă că sunt mari și buni naționaliști. Acestora toate le sunt permise și toate le sunt considerate de fapte bune, deși cele mai multe din ele se lovesc de legile moralei, și poate că și de alte legi. Facem însă și noi cum fac stăpânirile ungurești, cari permit toate fărădelegile, acelor, cari se girează de buni apărători ai ideii de stat în ținuturile primejdite, cum sunt numite ținuturile locuite de naționalitățile nemaghiare.

Orice încălcare de lege e considerată de merit funcționarului șovinist maghiar, care în loc de a fi tras la răspundere, vine laudat, remunerat și înaintat, — iar dacă dintre ai nostri cade cineva jertfă

ușurătății sale proprii, ori nesocotinței în faptele săvârșite, firește, necorecte, facem din el martir al cauzei naționale, și-l prezentăm ca pe un persecutat din partea celor dela putere, pe nedreptul, pentru sentimentele sale naționale.

Un lucru însă nu l-am învățat dela compatrioții nostri de naționalitate maghiară, anume, ca în momente grele și decizătoare să stăm strânși unii lângă alții ca zidul și să nu ne desbinăm, pentru a ne putea duce mai cu ușurătate la izbândă dorințele și aspirațiunile. Ori cât de certati și îndușmăniți să fie Maghiarii, în momente de grea cercare să impacă și merg împreună pe același drum politic. Și apoi încă ceva nu am învățat noi dela Maghiari, anume, să ținem opiniunea publică din străinătate în curent cu luptele noastre politice și cu îndreptățirea de a le purta, cum fac Maghiarii cu privire la apărarea intereselor lor specifice naționale.

Nu este politician maghiar mai de seamă, care să nu scrie acuși-acuși câte un articol de informație în vre-o gazetă mare din străinătate, când engleză, când franceză, când germană, când italiană, în care apoi se espune la înțeles punctul de vedere al politicii maghiare, și se face propagandă pentru acceptarea lui și din partea străinătății. La câte din aceste articole s'a răspuns din partea politicianilor nostri, în aceleași gazete în cari au apărut? Și câte articole de asemenea natură au scris politicienii nostri în gazetele străine, în scopul de a apăra în fața opiniei publice din străinătate interesele noastre specifice românești?

Ceice au făcut lucrul acesta să se anunțe, pentru că noi nu prea îi cunoaștem și nici nu știm să se fi supus careva dintre politicienii noștri acestei sarcini grele. Înțelegem pe cei de astăzi, nu pe cei din tre-

cut, pentru că în trecut multe articole de informație, scrise de Șaguna, de Popea, de Ales. Mocsonyi, Vincențiu Babeș, George Barițiu și alții, au apărut, mai ales în ziarele germane.

Ba mai mult, vedem și cetim, cum contele Apponyi în fiecare an raportează succesele cele mai frumoase în congresele internaționale de pace, din simplul motiv, că nu e nime care să-l combată, fiindcă dela moartea regretatului Vasile Urechia, membrii din România ai congreselor de pace se duc cam de regulă nepregătiți la congrese.

Ne gândim la lucrurile acestea din prilejul unui articol scris nu de mult de contele Apponyi și publicat în revista *Nuova Antologia*, pe vremea când compania electorală era la noi în cel mai mare toiu al ei. Va să zică, contele Apponyi a aflat chiar și atunci vreme și prilej, să-și spună părerile în fața Italienilor despre conflictul dintre națiunea maghiară și celelalte naționalități conlocuitoare cu Ungurii în acest stat poliglot, făcând pe cei neorientați să creadă, că dreptatea e pe partea Maghiarilor, și că noi, nemaghiarii, nu avem nici un motiv să fim nemulțumiți și să ne plângem.

Contele Apponyi, meșter al graiului, dar meșter și al scrisului, nu mai vorbește în articolul său, scris pe seama Italienilor, despre prezent, ci se avântă la rolul de istoriograf și desvălește trecutul în toată golă-tatea sa, așa, ca să-l vadă și să-l cunoască străinătatea. Domnul conte face adecă în articolul din *Nuova Antologia* o comparație între Austria și Ungaria, și constată, că Austria e o grupare de țări separate, cari servesc numai de cadre unor rase deosebite, avându-și fiecare țară și rasă propria sa istorie, propriile amintiri, propria individualitate, și neavând între olaltă altă legătură morală decât numai devotamentul către di-

nastie, — element de altcum destul de puternic. Ungaria însă e stat centralizat încă dela anul 1000, de pe vremea primului rege ungar, și cu toate că și în Ungaria sunt mai multe rase diverse, acestea, cu excepțiunea Croației, nu au avut nici odată, nici o subîmpărțire, nici geografică, nici istorică, nici juridică și administrativă, care ar fi putut provoca anumite divergențe, căci separarea Transilvaniei, făcută sub egida principilor patrioți maghiari, a promovat și mai bine ideea națională ungurească. De secole deci în Ungaria există numai unitate națională, în sensul politic și juridic al cuvântului. Ungaria are o singură serie de suferințe și de glorie, un singur sistem de drept public și privat, și o singură libertate, comună tuturor locuitorilor țării.

Acestea sunt ideile contelui Apponyi, dezvoltate în articolul despre care vorbim. Libertatea despre care face pomenire nobilul conte, ca formând bun comun pe seama tuturor locuitorilor acestei țări, o lăsăm neatinată, pentru că libertatea aceasta într-o adevăr o simțim, și chiar și numai gândindu-ne la ea, ni se face rău. Vom vorbi însă despre celelalte afirmări istorice ale contelui Apponyi, într'un articol următor.

Resultatul alegerilor. În 402 cercuri electorale s'au făcut alegerile pentru dietă, și mandatele câștigate se împart după cum urmează: partidul guvernamental 243, kossuthiști 48, justhiști 37, partidul popular 13, fără program, dar aderenți ai dualismului 20, fără program, dar independenți 6, naționaliști 8 (3 Slovaci, 5 Români) partidul agrar 3, democrați 2, social-creștin 1. În 19 cercuri se face balotaj, iar în 11 cercuri nu s'au făcut alegerile, ori nu e cunoscut rezultatul.

FOIȘOARĂ.

Fericirea

de G. Aslan.

(Fine.)

În „Memoriile” lui Mill găsim o confirmare a criticii noastre. „N'am simțit nici odată — zice Mill — șovăind în mine convingerea, că fericirea e piatra de încercare a tuturor regulilor de purtare și scopul vieții. Dar gândesc acum, că singurul mijloc de a realiza fericirea e, de a nu o lua ca scop direct al existenței. Numai aceia sunt fericiți, cred, cari au spiritul orientat către altceva decât propria lor fericire, de ex. către fericirea altuia, către îmbunătățirea soartei omenești, către orice, în sfârșit, considerat ca scop ideal. Aspirând astfel la altceva, ei găsesc fericirea fără s'o caute.

Fericirea nu-i un calcul, ci o expansiune, o simpatie cu sine însuși, cu viața sau toate manifestările ei. Fericirea este ca umbra corpului nostru: dacă o urmărim, n'o putem prinde nici odată, — dar să-i întoarcem spatele, și ea ne va urma dela sine, dacă un soare — un ideal — ne încălzește.

Crezând, că e mai bine a stăpâni dorințele, decât a le satisface, Epictet pune fericirea în stăpânirea de sine. În toate împrejurările, înainte de a lua o hotărâre, trebuie să deosebim aceea ce atârână de

noi, de ceea ce nu stă în puterea noastră și să facem tot ce putem, resemnându-ne pentru rest.

De exemplu: „Voi să mă imbarc. Ce trebuie să fac? — Să aleg bine vasul, pilotul, matelotii, anotimpul, ziua și vântul: iată tot ce depinde de mine. De îndată ce sunt pe mare, poate să vie furtuna: aceasta nu-i treaba mea, e treaba pilotului; iar dacă vasul se cufundă, fac ce stă în puterea mea: nu mă vaiet de loc, nu mă tulbur de loc.”

Stoicul caută să înțeleagă ordinea din lume, voește lucrurile așa cum se întâmplă, ia oamenii așa cum sunt, și se resemnează, pentru că crede, că toate întâmplările făcând parte din natură, sunt necesare. Spre deosebire de omul modern, stoicul voia să pătrundă secretul naturii, nu pentru a o subjuga, ci pentru a se conforma ei. În felul acesta stoicul ajunge la o independență perfectă, la deplină stăpânire de sine, fără nici o pedecă din partea oamenilor, nici a lucrurilor. El se bucură de această libertate sufletească, și este fericit, cu toate că oamenii îl cred în suferință și miserie. „Cu pâine și cu apă, stoicul dispută zeilor fericirea.”

Seneca, în scrierea lui despre viața fericită, dezvoltă principiul stoic. Pentru a fi fericiți trebuie să ne conformăm rațiunii, să ne liberăm de patimi și de lucrurile esteriore, ferindu-ne astfel de capriciile soartei. Înțeleptul e în acord cu sine însuși, știe ce voește și nu regretă

ce a făcut. „Înțeleptul locuiește o casă de sticlă”. Sufletul lui e atât de curat, încât dacă cineva l-ar întreba pe neașteptate la ce se gândește, el e gata să răspundă: iată la ce mă gândesc! Stăpânindu-se astfel pe sine și realizând armonia în sufletul său, înțeleptul se bucură admirabil de viață, e fericit.

Doctrina stoică e o esagerare sublimă a unui adevăr, anume, că orice om poate să fie fericit, dacă voește. Epictet cu toate că e sclav și schiop, se declară fericit. Trebuie să observăm însă, că soarta n'a fost atât de vitregă cu Epictet pe cât se pare, de oarece i-a dat în schimb o energie morală extraordinară. Dacă examinăm nepărtinitor faptele, găsim că fericirea e într-o câțva chestie de temperament, și cine poate tăgădui, că la fericirea omului celui mai meritos n'au contribuit cu ceva și împrejurările, „norocul”? Nu este mai puțin adevărat, că putem contribui și noi la fericirea noastră, și din punct de vedere practic e bine să credem, că această putere a cât de mare. Căutând pe Epictet și pe Marcus Aurelius căpătăm mai multă încredere în noi înșine.

Din istoricul problemei de care ne ocupăm, rees două soluțiuni fundamentale opuse. Unii, cum sunt Cirenaicii și Epicurienii, cred că fericirea se dobândește căutând cât mai multe plăceri; alții, ca Socrate și Stoicii, cred că mai degrabă ajungem la acest scop, reducându-ne dorințele. Această poziție a problemei esprime fidel atitudinea pe care a avut-o

omenirea în cursul timpurilor, oscilând între civilizație și renunțare. Popoarele indiene și popoarele greco-latine, încrezătoare în civilizație, fiind înșelate în așteptările lor, s'au resemnat, unele convertindu-se la budism, altele la creștinism. Modernii oscilează între aceste două concepțiuni și sunt încă în căutarea unei reguli sigure de viață.

Nici un secol n'a produs atâtea transformări economice și politice ca secolul XIX. Nici odată popoarele nu s'au luptat mai energic și mai cu succes pentru libertate și egalitate. A treia parte din omenire se bucură astăzi de drepturi garantate de legi. Știința și industria au făcut progrese, pe cari nici nu le-au visat măcar fiii secolului precedent: aplicarea vaporului la toate industriile, cucerirea electricității, drumurile de fer, vapoarele, velocipede, automobilele, baloanele cu cârmă, aeroplanele, gazul, lumina electrică, fotografia, telegraful, telefonul, fonograful, industria chimică, zaharul rafinat, culorile artificiale, armele cu repetiție, tunurile cu bătaie mare, esplosivele, anestezicele, antisepticele... cine ar putea enumăra toate descoperirile științifice și aplicațiunile lor din secolul încheiat?

Totuși problema se pune: Suntem noi mai fericiți decât oamenii din secolele precedente? De sigur, că toate aceste descoperiri au avut de rezultat îmbunătățirea traiului nostru, — dar ne simțim noi pentru aceasta mai fericiți? Unii au răspuns negativ, și au conchis chiar că „știința e

Inmormântarea protopresb. V. Voina.

Dăm după „Gazeta Transilvaniei” din Braşov următoarele amănunte despre inmormântarea rămăşişelor pământeşti ale mult regretatului Vasile Voina, protopresbiter al tractului Braşov:

În dangătul trist al clopotelor şi în asistenţa unui public, cum rar s'a mai pomenit la astfel de pilejuri, am petrecut Luni la ultimul locaş de odihnă pe regretatul protopop al Braşovului, Vasile Voina.

Frumoasa inmormântare, care s'a făcut celui plecat atât de timpuriu din mijlocul nostru, a devenit prin pompa bisericească desfăşurată şi prin participarea unui public ales şi deosebit de numeros o impozantă şi în acelaşi timp sinceră manifestare a Românilor din Braşov şi ţara Bârsei faţă de rămăşişele pământeşti ale şefului tractului al bisericii gr.-or. române.

Cortegiul funebru a fost deschis de elevii şi elevele şcoalelor noastre centrale primare, de studenţii gimnaziului şi ai şcolii comerciale sup., împreună cu corpurile didactice ale şcoalelor. Au urmat apoi elevele internatului reuniunii femeilor române împreună cu profesoarele internatului şi cu membrele comitetului reuniunii, delegaţii comitetului parohial din cetate, membrii eforiei şi delegaţiunilor şcolare şi membrii societăţii „Lumina”.

A urmat apoi un car încărcat cu număroase omonii şi apoi muzica oraşului. În dreapta şi stânga carului funebru, urmat de membrii familiei, păşiau companiile „Junilor” noştri şi o delegaţiune a studenţilor, cari purtau torţe. După membrii familiei urmau reprezentanţii oraşului în frunte cu primarul Hiemesch, inspectorul şcolar Pintăr, protopopul rom.-cat. Meisel, prot. ev. Herfurth, preotul gr.-cat. Moise Brumboiu, apoi membrii comitetului parohial al bisericii Sf. Nicolae, delegaţii comitetelor parohiale din comunele aparţinătoare tractului protopopesc, între cari s'a remarcat în deosebi comitetul parohial din Hălchiu, care s'a prezentat în număr complet, depunând şi o cunună frumoasă pe sicriul răposatului protopop. Cortegiul a fost încheiat de un număr mare de preoţi, învăţători şi public constător din dame şi domni şi un număr mare de femei şi bărbaţi din poporul nostru din Şcheiu.

Preoţii celebranţi au fost în număr de 26, în frunte cu delegatul consistorial, dl asesor Mateiu Voileanu. La plecarea cortegiului, în faţa gimnaziului şi la sosirea sa în faţa bisericii a dat răposatului ultimele onoruri şi muzica militară.

În biserică serviciul funebru s'a făcut cu deosebită pompă. Cântările funebre le-a executat în mod pătrunzător corul mixt al bisericii Sf. Nicolae sub conducerea dlui prof. Gheorghe Dima. În faţa sicriului au vorbit pătrunzător asesorul Mateiu Voileanu, părintele Dr. Saftu şi directorul şcolii comerciale A. Vlaicu, relevând meritele şi însuşirile alese ale defunctului pe toate terenele publice.

La mormânt au vorbit dnoii V. Ionescu din Bucureşti, un vechiu prieten al răposatului, preotul Zenovie Popovici şi directorul şcolii St. Popovici în numele învăţătorimei.

Soarele se apropia de orizont, când între accentele duioase ale „Veciniei po-

menirii” şi între lacrimile şi suspinele celor prezenţi sicriul a fost lăsat în pământ.

De încheiere mai amintim, că frumoasa inmormântare s'a făcut pe cheltuielile bisericii Sft. Nicolae, care şi în modul acesta a voit să şi arete recunoştinţa faţă de regretatul prim-paroh al acestei bisericii.

Clerul.

Pretutindena pe pământ, unde sunt biserici, o sumă de oameni îşi au rostul lor atârnat de ele. Unele biserici le-a ridicat societatea: spre mărirea lui Dumnezeu, altele spre binele omenimei. Pavel apostolul găsi între Elini un templu cu dedicaţia: Celui necunoscut! Să socotim ce e rostul acelor oameni?

Pe ce se întemeiază?

Doctrina fundamentală a armatei e, că forţa în anumite împrejurări se foloseşte cu îndreptăţire pentru apărarea individului, a căminului părintesc, a averii naţionale, a naţiunii. Cel-ce nu crede aceasta, n'are loc în miliţie.

Comunistul nu poate fi angajat în comerţ, pentru că el nu admite dreptul averii private.

Iar practica medicală se bazează pe convingerea, că trupul omenesc, care e supus influenţelor naturii, bolnăvindu-se se poate repara.

Poporul nostru, care crede, că boalele sunt date de Dumnezeu, nu se prea încrede în doctori.

Prin analogie cu acestea şi preoţia se întemeiază pe o fundamentală doctrină.

Aceasta e, că există real o lume, care nu se vede. Această doctrină priveşte în om o parte fizică, vremelnică şi una spirituală, veşnică. Omul e înstăpânit de o natură spirituală, de credinţă, nădejde şi dragoste.

Cu această natură spirituală cercează lucrurile profunde ale Dumnezeirii, „de unde obârşim, în care trăim, spre care năzuim” — cum se exprimă cel mai genial interpret al creştinismului, ap. Pavel.

Manifestaţia acestei naturi spirituale naşte *bunurile morale* ale omenimei, cu o strădanie înfometată de progres. În slujba acestei naturi: a o desvolta, a-i spori energia, a o face rodnică, stă clerul.

Spiritul omenesc se manifestă în cultură, în artă şi ştiinţă, în cuprinderea şi interpretarea înfăptuirii, în orice ocupaţie, în familie, în şcoală, în biserică, politică. Viaţa spiritului evoluează. Nu încetă. Uneori e înăduşită, talbure, şi iarăşi se limpezeşte şi străluceşte.

Clerul, ca şi artistul, are chemarea să o ajute în dezvoltarea sa.

La dispoziţia clerului stă biserica. Oamenii vin într'însa. Uneori înţeleg, adeseori nu cunosc rostul părăsirii ocupaţiilor zilnice.

Ei cantă pe Dumnezeu. Iar dacă clerul le poate ajuta să-l găsească, vin mai cu drag. Ceea-ce se vede şi se aude în biserică, sunt mijloacele apropierei de Dumnezeu. Slujba, cântarea, podoabele, predica de a predispuie sufletul spre împreunarea cu Dumnezeu.

Şi ultima concluzie a doctrinei pe care se razimă doctrina fundamentală a clerului e că: Dumnezeirea e o forţă vie, care ne înconjură, cu care ne putem îm-

preuna în puterea naturii noastre spirituale. Iar meritul acestei împreunări e simţământul: puterii, curăţeniei, de care ne împărtăşeşte fiinţa Dumnezeirii, cea pretutindena de faţă.

Clerul trebuie să fie înzestrat cu anume calităţi şi facultăţi, spre a putea distinge că Dumnezeirea e într'o veşnică şi necontenită descoperire în natură, în istoria omenimei, în experienţele omeniei, în persoana şi caracterul lui Isus Cristos. Şi viaţa lui să fie reflexul manifestării Dumnezeirii. Să participe la viaţa Dumnezeirii, a cărui suprem izvor e Isus Cristos.

Secretul adevărat al puterii clerului incontestabil se reduce la participarea vieţii arătate de Isus.

Şi aceasta nu o poate împlini cu succes nimica pe lume, nici elocvenţă, nici splendoarea ritualului, nici bogăţie, nici cultură.

Iar când clerul stăpâneşte acest secret, în activitatea sa nu-l poate stângeni nici asupreală, nici goană, nici teroare, nici sărăcie.

Căci ce ne dă Cristos? Viaţă adevărată!

Când auzim, că cineva a încercat să se sinucidă din pricina ameninţării foametei... şi că puţini bani l-ar putea scăpa pe altă zi, el a crezut că de bani are lipsă. Dar de ce are el în adevăr lipsă e — viaţa!

Adecă: o natură mai puternică, mână să lucreze pentru el, inimă să îngrijască, curaj să supoarte asperităţile vieţii şi nădejde să birue desnădejdea lui. O viaţă mai îmbelugată îi trebuie, viaţă care „sufere şi e oţelită”.

Sunt două vieţi în om: una care-l trage în jos, şi alta care-l înalţă.

Iar clerul e angajat a da o viaţă de tărie, celor ce-l înconjură. Precum o dă aceasta părintele copiilor săi, şi învăţătorul elevilor şi bărbatul de stat aderenţilor săi.

Schimbul real nu e în lucruri materiale, ci în viaţă. Această capacitate îndreptăţeşte pe cineva a fi mare.

Iar Dumnezeu e supremul dător de viaţă. El întăreşte pe cel slab, oţăleşte pe luptător.

Aceasta e şi învăţătura din Testamentul nou, pe care Isus Cristos a venit să o descopere omului: caracter dător de viaţă, să împărtăşască pe om de viaţă eternă, divină şi veşnică.

Aceasta o a dat Isus învăţăcelilor săi! A refuzat a le da orice avantaj material, în schimb i a avisat să-şi agonisească puterea Lui. Un fariseu i-a zis: „Vreau să-ţi urmez ori unde vei merge”, căruia i-a reflectat: Vulpile au viziuni şi pasările cerului cuiburi, — dar fiul omului n'are unde să-şi plece capul său.”

Apostolii îşi părăsiră casele şi ocupaţiile, ca să găsească adevărata viaţă. Toma era un sceptic învechit, şi ca să-l alunge această rugină l-a învit, dându-i oeva din puterea sa mistică de a vedea — „ceea-ce nu se vede”. Ioan era plin de mânie răzunătoare, care a vrut să ceară foc mistuitor preste un sat din Samaria, şi era ambiţios, — a venit în timpul din urmă să ceară un post de onoare în aşteptata împărăţie. Această natură nobilă îl făcu Cristos să o cheltuiască luându-şi sborul spre culmile abstracţiunii, alcătuiind Evangelia filosofică şi descrierea nou-

lui Ierusalim din Apocalipsă. Simon era năvalnic, impetuos, nestatornic, un val de mare, înălţându-se şi pogorându-se, — acum cerând voe să păşască pe valuri, acum perzându-şi curajul şi cufundându-se, cu câteva ceasuri înainte se jură înaintea stăpânului, că nu-l va părăsi — şi acum se lapădă cu blăstăm cu nu-l cunoaşte. Isus însă îi dă statornicie, făcându-l stăncă, nefricos, neînfrânt.

Învierea lui Isus şi puterea Duhului sfânt le pecetlui această natură învitată. Viaţa aceasta li-o dăte Cristos. Această calitate atrăgea în vremea vieţii sale mulţimea oamenilor spre sine. Cei jalnici şi întristaţi veneau la El şi pleaua mângăiaţi, cei păcătoşi cu remuşcări de conştiinţă se schimbau, începând o viaţă nouă, cei desperaţi prindeau curaj.

Când zise: „Nici eu nu te judec... Mergi în calea ta şi nu mai greşi” — păcătoasa se duse împăcată. El dedea, cum zice profetul: frumseţe celor mohorâţi, oleu de veselie celor întristaţi; şi în aceasta stă minunea minunilor, secretul elocvenţei în toate dicţiile sale simple şi fără gesturi dramatice.

Şi cum a schimbat pe oameni atunci, credem că schimbă şi azi superioritatea ştiinţifică, culturală, rangul, bogăţia, nobilitatea? Nu, ci viaţa, e ceea ce distinge!

Aceasta a distins, a ales pe profeţi şi pe apostoli.

Orice om cult nu e satisfăcut în pretenţiile sale de stilul lui Ioan ori al lui Petru, ci de ceea ce au trăit şi au exprimat ei. Iar când preotul trăieşte în astfel de atmosferă şi în cooperare spirituală cu Izvorătorul vieţii: Sarea pământului nu se strică!

Altfel iară se întoarce Israelul spre Vaal, spre noua idolatrie.

Tr. Scoroboc.

NOUTĂŢI.

Personal. Preasfinţia Sa, Episcopul Dr. Miron E. Cristea al Caransebeşului, a plecat din Sibiu Sâmbătă dimineaţa la reşedinţa sa din Caransebeş.

Deputaţiune militară la Petersburg. Membrii deputaţiunii militare române sînd la Petersburg au vizitat ministerele de război, de externe şi al curţii. La ceroul militar li s'a oferit dejunul, la care s'a toastat pentru sănătatea regelui României şi a ţarului rusesc. După dejun deputaţiunea a mers la biserică învieri de pe piaţa Alexandru II. Municipalitatea a oferit un prânz în Jachtelubul împăresc. Ţarul Nicolae a primit în audienţă pe membrii deputaţiunii. Generalul Warthadi, conducătorul lor, a fost decorat cu ordinul „Sf. Ana”, clasă I. cu diamante.

Amnestie în Bosnia. Cu prilejul călătoriei sale în provinciile anexate, Maiestatea Sa a iertat restul pedepsei la 200 de condamnaţi. Între graţiaţi se găseau şi 31 desertori militari, câţiva osândiţi pentru înaltă tradare şi pentru crime politice.

Inchipuiţi-vă acum pe Chopin fără pian! Se poate nenorocire mai mare pentru el? Pianul e pentru dănsul ceea ce e comoara pentru Harpagon, ceea ce Julieta e pentru Romeo, ceea ce virtutea e pentru Socrate, ceea ce credinţa e pentru apostoli.

Din aceste exemple caracteristice rezultă, că fericirea pentru om constă în satisfacerea unui ideal potrivit cu natura fiecăruia. Şi cum nu există om normal, care să nu poată avea un scop cât de modest în viaţă, fie numai acela de a-şi creşte copii, urmează că orice om normal poate să fie fericit.

Oamenii simpli sunt lipsiţi de-i drept de plăcerile delicate, de satisfacţiile înalte, dar în schimb capacitatea lor de a suferi e mai mică. Când sunt sănătoşi şi dispun de repaos, se bucură în mod naiv de mulţumirea de a trăi. Ei sunt mai fericiţi, în tot cazul, decât oamenii a căror cultură le-a desvoltat inteligenţa, fără a le înobilă inima. Căci, repetăm fericirea nu stă în avere — dupăcum crede aproape toată lumea, — ci în bogăţia sufletească, în caracter.

În resumat, a satisface tendinţele şi afecţiunile noastre în măsura importanţei lor, a ne crea, în marginea puterilor noastre, un scop în viaţă şi a-l urmări cu toată energia: iată mijlocul de a fi fericit!

dat faliment”. Concluzia lor e falsă, căci ştiim că n'are de obiect să procure omului fericirea. Vina e a noastră dacă am aşteptat dela ştiinţă aceea ce nu poate da, dacă ne-am îndreptat toate forţele pentru a supune natura şi am neglijat să ne stăpânim pe noi înşine!

Fericirea naşte din echilibrul între satisfacţiuni şi dorinţe. Un om ale cărui facultăţi ar putea satisface toate dorinţele pe cari le simte, ar fi absolut fericit. Cum va proceda prin urmare omul înţelept? El nu va renunţa la toate dorinţele sale, căci în felul acesta o parte din facultăţile sale ar rămânea inactive şi el nu s'ar bucura de întreaga lui fiinţă. Va căuta prin urmare să-şi întindă facultăţile pe cât e posibil şi să renunţe la dorinţele cari întrec puterea sa. Soluţiunea cea mai potrivită nu e nici resemnarea pasivă, nici goana după plăceri. Omul înţelept caută toate satisfacţiunile pe cari i le permite natura sa şi condiţiunile în cari trăieşte, fără a cere dela viaţă mai mult decât îi poate da.

Nimenia însă nu poate cunoaşte limita puterilor sale, cât timp nu le-a pus la încercare. Pentru a realiza toată dezvoltarea de care e capabilă fiinţa noastră, avem nevoie de un indemn, şi acest stimulent este idealul. Memoriile tuturor oamenilor mari confirmă zisele noastre. Toţi oamenii cari au lăsat urme de existenţă lor pe pământ, au luptat pentru un ideal, şi au fost de sigur fericiţi în măsura în care l-au realizat.

Mill ne povesteşte criza morală prin care a trecut, când a slăbit în el forţa idealului.

„Încă din 1821, — ne spune Mill, — aveam un obiectiv, ceea ce se poate numi un scop în viaţă, — voiam să lucrez pentru reformarea lumii. Ideia pe care mi-o făceam despre propria mea fericire se confundă în totul cu acest obiect. Dar veni o zi, când această încredere se risipi ca un vis. Era toamna anului 1826”. Mill atunci ajunge într'o aşa stare, încât se întreba, dacă putea să mai trăiască, cu o astfel de descurajare? „Într'o zi, continuă Mill, oitii întâmplător memoriile lui Marmontel. Ajunsei la pasajul, unde istoriseşte el moartea tatălui său, disperarea care cuprinsese familia şi inspiraţia neaşteptată pe care o simţi el, un simplu copil, că va ţinea locul tatălui pierdut. O imagine vie a scenei acesteia îmi trecu pe dinaintea ochilor, — fui mişcat până la lacrimi. Din acest moment greutatea care mă apăsa fu uşurată. Ideea de care fusese obsedat dispăruse. Puteam găsi speranţa. Nu mai eram de lemn, sau de piatră. Posedam prin urmare în mine oeva din această flacără, care dă caracterului o valoare, şi este pentru noi o garanţie de fericire”.

Tot astfel Socrate posedă un ideal în viaţă şi se simţea feroit în măsura în care se conforma idealului său. În acelaşi timp privea în jurul lui: găsea şi la alţi oameni idealuri, dar de ordin inferior şi slăbite de tot felul de preocupări vremeli-

nice, cari îi împedecau să aibă echilibrul sufletesc, unitatea de conduită şi prin urmare fericirea. Socrate însă ţinea atât de mult la idealul său, încât a preferat să fie condamnat la moarte, decât să renunţe la ceea ce constituia pentru dănsul raţiunea de a trăi. „Dacă mi-ai spune — se adresează Socrate în apărarea lui — că mă achităţi cu condiţie să încetez a filosofa... v'aş răspunde fără şovăire: Atenienilor, v'as onorez şi v'as iubesc, dar mă voi supune mai bine lui Dumnezeu decât vouă, şi cât voiu trăi nu voi înceta de a filosofa, dându-vă mereu sfaturi”.

Fericirea pentru Socrate constă prin urmare în a-şi împlini vocaţia naturii sale sufleteşti, adecă a descoperi adevărul moral, a predica şi practica virtutea.

Tot astfel un savant va găsi cea mai înaltă şi cea mai adâncă mulţumire sufletească în descoperirea adevărului ştiinţific. Inchipuiţi-vă — dacă puteţi — „bucuria” (n'am alt termin, căci limba e făcută de mulţimea mediocră), inchipuiţi-vă bucuria lui Newton, când a descoperit legea atracţiunii universale!

Ce să mai zicem de martirii religiei? Ei au preferat să fie torturaţi în loc de a renunţa la credinţa şi apostolatul lor. Şi au murit de sigur fericiti, ştiind că dovedese astfel cu preful vieţii tăria convingerilor şi adevărul idealului pe care-l predica: idealul unei vieţi paşnice pe pământ, realizabil prin iubirea de aproape şi renunţarea la bunurile materiale.

Stire școlară. Terminul examenului de maturitate la gimnaziul nostru din Brașov s'a ținut pe ziua de 8/21 Iunie.

Convocare. Camera provincială a Boseni și Herțegovinei este convocată prin o patentă înaltă pe ziua de 15 Iunie la Sarsievo.

O hotărâre de mare importanță. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din Comitatul Sibiiului în ședința sa din 1 Iunie a. c. a decis cu unanimitate să înființeze *Centrale* însoțirilor sătești Raiffeisen, întemeiate de Reuniune ori cu concursul ei. Deoarece cele mai multe însoțiri s'au declarat cu mare bucurie pentru înființarea Centralei, statutele acesteia sunt deja în lucrare și în curând se vor face pași trebuincioși pentru înființare. Este în interesul însoțirilor, cari nu s'au pronunțat încă, să se hotărască cât mai îngrabă, dacă vreau ori nu să fie membre ale acestei Centrale, ca să nu rămână la o parte din această instituție salutară, care are să formeze epocă în organizarea economică a satelor noastre.

Necrolog. În 7 Maiu a. c. a reposat în Petrilaca română preoteasa *Victoria Aldea* născută *Hossu*, soția preotului *Ioan Aldea* din Petrilaca română, în etate de 37 ani. A fost înmormântată în 9 Maiu. O deplânge soțul ei preotul, *Ioan Aldea*. Odihnească în pace!

Pentru ortodoxie. În săptămâna trecută s'a constituit „Societatea ortodoxă națională a femeilor române”, având drept țintă dezvoltarea culturii și educației copiilor din România din punct de vedere religios și național. Societatea aceasta s'a înființat în capitala română; altă societate similară se va constitui la Iași.

Foc într-o catedrală. O furtună strânică s'a deslănțuit asupra orașului Cordova din Andaluzia. Fulgerul a izbit în splendida catedrală și a aprins-o. Cu neputință încordări focul a putut fi stănat. Este mare indignarea locuitorilor, deoarece stăpânitorii nu îngrijesc, ca această clădire monumentală să aibe paratonerele trebuincioase.

Incoronarea reginei Angliei. După vechiul obicei încoronarea reginei englez se face la un an după moartea fostului domnitor. Regele Gheorghe, spun zărele, se va abate dela acest obicei, de oarece constituția engleză nu prevede termenul, în care are să se facă încoronarea reginei. Astfel încoronarea se va face în decursul acestui an.

Prăbușire. În apropierea tribunalului suprem din Neapole s'a surpat o veche casă și a îngropat sub ruinele ei mai mulți oameni. De sub dărâmturi s'au scos 7 morți și 12 răniți.

Regele Italiei la Messina. Ziarele din Roma anunță, că regele Italiei a vizitat în zilele acestea orașul Messina, ca să vadă clădirile ce s'au făcut în nenorocitul oraș. Regele a rămas cu totul indignat de cele văzute: poporul din barace locuiește în cea mai mare necurătenie, sunt o mulțime de bolnavi, în spitale lipsesc medicii aproape cu totul; în vreme ce inginerii și membrii comitetului de clădire locuiesc în zidiri nouă și luxoase... Victor Emanuel, adânc mâhnit, a dat ordine să se facă o severă cercetare.

Comoară pe vapor. Un vapor german, „Prințesa de coroană Cecilia”, a dus pe bordul său zilele acestea două sute de casse la America, fiecare dintr-ăsele conținea câte 250 de mii de franci în aur. Aceasta este cea mai mare cantitate de aur, ce s'a transportat pe un vapor dintr'un continent în celălalt.

Omni milos. Un locuitor din satul francez Vienne a găsit în drum un copilăș, care în loc de alte semnamente avea atârnată împrejurul gâtului o pungă cu efecte în valoare de trei mii de franci. La vederea efectelor i s'a făcut o mare milă omului de mica ființă lăpădată, și s'a hotărât îndată să ducă acasă copilășul și să-l crească.

Mâncări foarte exotice. O „societate de acclimatizare” a dat membrilor săi în gara dela Lyon o masă într'adevăr rară în felul său. Pe lista de bucate erau, între alte lucruri străine, și următoarele: ouă de struț prăjite, friptură de boua (cel mai mare și mai puternic dintre șerpi), pastet de corb, mușchi de gazelă africană, broaște țestoase din Algeria... Se spune, că s'a mâncat cu mult gust. Aviz amatorilor.

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al „Reuniunii meseriașilor români sibiieni”, au mai dăruit: Nicolae Chirciu, paroh (Almăș-Sălște), soția sa Virginia n. Cenuș și copii Eugenia, Viorel, Cornelia și Aurel, cor. 1; Andron Bogdan, paroh (Tărășăl), 50 bani; Aurel Rimbăș 10 bani; Eugenia Roman, în amintirea surorii sale Maria Varză n. Roman (Viena), 1 cor.; vizitând Reuniunea 62 elevi ai școlii din Racovița, sub conducerea directorului Mihail Ogrian și a învățătorului Traian Pop, s'a adunat cu pălăria 1 cor. 12 bani; dăruia Elena Cismașiu 1 cor. și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani.

Două vipere o coroană. În urma căldurilor de vară s'au ivit numeroase vipere în părțile stâncoase ale Istriei și Dalmatiei. Autoritățile locale au pus premii pentru stăpînirea acestor soi de șarpe veninos. De fiecare cap de viperă se plătește 50 de bani. Zilnic aduc oamenii la primăriile comunale sute de vipere, încasând frumoase sume în urma vânzării lor pornite asupra primejdioaselor reptile.

„Speranța”, foaie litografată și redactată în Viena de dl Ioan Trofin, a apărut nrul 3 și conține un articol despre însemnătatea coloniei române din Viena și număroase informații privitoare la viața socială și culturală a românilor vienezi. Redactorul acestei publicații, cum am anunțat, are intențiunea de a înființa un ziar românesc tipărit în Viena.

Propagandă religioasă. Numărul creștinilor din Iaponia în anul trecut s'a urcat la 168 de mii. Între aceștia sunt cei mai mulți protestanți, cu peste 70 de mii, romano-catolici sunt 63 de mii, greco-catolici 30 de mii.

Pedepsit pentru bigamie. Tribunalul regesc din Sibiu a pedepsit cu temniță de un an și jumătate pe un tânăr de 27 de ani, cu numele Matei Kiss, pianist, care s'a însurat cu două femei în același timp: în 1908 a luat în căsătorie pe o femeie în Seghedin, pe care după câteva săptămâni a părăsit-o și a venit la Sibiu, unde în anul următor 1909 s'a căsătorit cu o sibiană; în curând s'a lăsat de dansa și s'a reintors la cea dintâi soție în Seghedin. Soția sa din Sibiu a făcut apoi arătare în contra lui. Bigamul Kiss, osândit de tribunal, a fost arestat.

Ceasul pentru 24 de ore. Ceasornicele noastre arată orele dela 1 până la 12, deși ziua are nu 12, ci 24 de ore. În Belgia și Italia au început acum de mai multă vreme a se folosi ceasul de 24 de ore. Într-o conferință internațională, ținută înainte cu doi ani în Florența, puterile europene luseră hotărârea de a introduce în țările lor ceasul acesta. Înnoirea, de care e vorba, este împreună cu unele părți bune, și a fost primită firește și de Austro-Ungaria. Numirea orelor dela 1 după miezul nopții până la 12 la amiază rămâne ca până acum, iar de aici mai departe se numără 13, 14 până la 24, miezul nopții. Astfel vor fi de prisos indicațiile: înainte de amiază, după amiază, dimineața, sara, noaptea șol.

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foi noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvarea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Curs de specialitate pentru pantofari și cismari.

La școala de specialitate pentru pantofari și cismari din Sibiu, ce este subvenționată de stat, s'a ținut în anul acesta un curs de specialitate de 3 săptămâni pentru pantofari și cismarii cu locuința afară de Sibiu (din provincă). Cursul începe la 24 Iulie n. c. și s'a terminat la 13 August. Instrucția ce s'a dat de tot gratuit ține zilnic dela ora 7—12 a. m. și dela 2—6 d. a.

Se predau următoarele obiecte: 1. cunoștințe pregătitoare din geometrie și aritmetică, încât acestea se recer la facerea deseneurilor de model, 2. studiu asupra piciorului, asupra materialului de lucru și despre luarea măsurii și 3. purtarea contabilității industriale.

Hărta pentru desen și hărta groasă (Pappendeckel), hărta de scris și revizitele de scris, cum și cărțile de lipsă, s'a pus la dispoziție de către școală în mod gratuit; tot asemenea se pune la dispoziție locuința și pat gratuit. Afară de acestea favoruri, direcțiunea școlii împarte și câteva ajutoare de câte 10—20 cor. în-

tre acei frecvenți, cari vor da dovezi de hărnicie și se vor distinge.

La sfârșitul cursului participanții primesc atestate de frecvență.

Toți acei măestri și calfe, cari doresc să iie parte la curs, să-și înainteze rugărilor scrise cu mâna proprie, cel mai târziu până la 15 Iulie n. c. la directorul Schuster Martin în Sibiu, strada Sag Nrul 29.

Atragem și din parte-ne luarea aminte asupra acestui curs.

Sibiu, 5 Iunie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii socalilor români din Sibiu”.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

PARTEA LITERARĂ.

Simțământul național.

De I. Slavici.

Pornind din gândul, că clasă socială sunt familiile solidaritate în virtutea comunității de interese și de aspirațiuni, ne facem părerea, că națiune sau popor sunt clasele sociale solidaritate și că e destul, ca în familiile educațiunea să fie rațională pentru că să se desvolte, nu numai simțământul de clasă, ci și cel național.

Lucrul acesta nu e însă adevărat.

Nu clasele sociale, nici familiile, ci oamenii, care fac parte din ele, alcătuiesc națiunea, fiecare potrivit cu individualitatea lui, și simțământul național nu pornește din conștiința solidarității, ci din iubirea elementară, care leagă între dâșii pe cei sufletește înrudiți. El e simțământul comun curat, și poate să fie slab, ori chiar să lipsească la oameni buni, care au avut parte de cea mai rațională educațiune, și să însufletească pe cei mai stricați oameni și să-i ducă la lăpădare de sine.

Popor sau națiune sunt și se socotesc oamenii, care trăind, lucrând, suferind și bucurându-se în același fel, și-au format obiceiuri și apucături comune, și-au format o limbă comună și au același fel de a gândi și de a simți prin care se deosebesc de toți ceilalți.

Hotărâtoare pentru simțământul național e numai această înrădărire sufletească, în virtutea căreia membrii aceleiași națiuni se înțeleg ușor între dâșii, lucrează cu toată inima împreună, urmăresc aceleași scopuri morale și-și împărtășesc durerile și bucuriile. Solidaritatea națională e numai o urmare firească a luptelor purtate pentru păstrarea naționalității ori pentru înlăturarea pedecilor ivite în calea dezvoltării naționale.

Simțământul național slăbește, dacă membrii națiunii se risipesc, încât nu mai pot să trăiască și să lucreze împreună, dacă ei se lăpădă de tradițiuni, de credințe, ori de obiceiuri, dar nu se perde decât prin înstrăinare culturală.

Cel odată înstrăinat, ori și odată de covârșitoare i-ar fi superioritatea individuală ori cea personală, stă izolat, nu înțelege „cugetele și simțirile” oamenilor, în mijlocul cărora își petrece viața, nu e înțeles de aceștia, nu e în stare să ia parte la lucrarea națională, nu poate să aibă cuvenita înrădărire culturală și e vecinic nemulțumit și cu sine, și cu lumea, om osândit la un fel de sihăstrie.

Cam la fel e viața ori și căruia om în mijlocul unei societăți, în care slăbit fiind simțământul național, oamenii nu mai gândesc și nu mai simt la fel. Societatea e alcătuită de oameni, care pot să fie foarte cum se cade, dar trăind fiecare pentru sine și în felul său, nu împreună, ci numai unii lângă alții, nu se pot înțelege între dâșii, întră mereu în conflict unii cu alții, strică azi ceea ce au făcut ieri, și se mistue mai mult ori mai puțin în sec.

Dela cultivarea simțământului național atârână dar, nu numai ridicarea nivelului moral și intelectual al societății, ci și fericirea individuală a fiecăruia, căci grea e afară din cale viața petrecută între oameni, de ale cărora inimi nu poți să te apropii.

Românul, legând naționalitatea și de originea comună, care e fără îndoială foarte hotărâtoare, zice în loc de „popor” și „neam” și „neam de oameni”, iar „neamul” e o ființă mare și cu viață neistovită.

Sunt apropiate limitele puținței de dezvoltare la individ, mai depărtate la familie, de tot depărtate la clasă socială, dar la popor ele se perd, și de aceea ambițiunea națională le covârșește toate. E deapaurirea neîmpăcat gândul, ca neamul tău să ajungă odată mai presus de toate celelalte neamuri, și mii și mii de vieți s'au stins cu însuflețire, valuri mari de sânge s'au vărsat sub stăpânirea acestui gând.

La această esaltare a simțământului național nu putem să ajungem decât desptând mândria națională întemeiată pe cunoașterea și prețuirea destoiniciilor mari ale neamului. Numai în ceroul strâmt al familiei nu se poate dar cultiva simțământul național.

Cu cât mai larg e ceroul, în care se petrece copilăria, cu atât mai în curând și mai îndeplin se potrivește firea individuală cu cea națională.

Alergând prin lume și trăind în continuă legătură sufletească cu poporul, având mulțămiri multe pe urma acestei legături și luând parte la durerile și la bucuriile obștei naționale, copilul își însușește pe nesimțite felul de a vedea și de a simți al neamului, se simte bine numai în mijlocul lui și e străin față de cei ce nu fac parte din el.

Numai cel astfel „asimilat” poate să fie încântat de tradițiunile, de credințele și de obiceiurile naționale, să mărească în gândul lui destoiniciile speciale ale neamului său și să se razime cu toată încrederea pe ele, numai el e mândru de a fi ceea ce este plin de pietate către părinți, buni și străbuni și totdeauna gata de a se da întreg pentru mărirea neamului său.

Cultura trecutului național, lauda faptelor săvârșite de străbuni, cunoașterea istoriei și a vieții petrecute în prezent, poeziile și literatura națională, precum și operele de artă desăvârșesc simțământul național și pregătesc pe cei în viață pentru continuarea lucrării începute de predecesorii lor, nu pot însă să producă simțământul național în inimile celor lipsiți de el. Aceștia aud și înțeleg, văd și simt, dar nu cred, nu se încântă, nu se îmbărbătează, nu se însuflețesc, ci iau parte la lucrarea națională numai pe cât interesele lor individuale, cele familiare, ori cele de clasă o cer aceasta.

Prin înrăurirea unor asemenea oameni înstrăinați se risipesc popoarele, desbinându-se mai întâi în clase sociale, apoi în familii și în cele din urmă în indivizi.

Cărți și reviste.

„Albastru”, poezii de G. Tutoveanu. București, editura Minervei, institut de arte grafice. Prețul 1 leu.

Antim Ivireanul, Mitropolitul Ungro-Vlahiei. A apărut în editura librăriei C. Sfetea din București: Biblioteca „Steaua” nr. 20, care cuprinde „Viața și faptele lui Antim Ivireanul, Mitropolitul Ungro-Vlahiei de N. Dobrescu”. E o broșură scrisă cu multă îngrijire și vrednică de a fi citită. Prețul 20 bani exemplarul. Se poate comanda prin librăria arhidiecezană din Sibiu.

Ziar nou. A apărut în Cluj cu data de 1 Iunie 1910 „Calicul Dimocrat” (de ce Dimocrat? Culeg.), cu programă de umor și satiră. Ziarul, care de altfel este și ilustrat, apare odată pe lună sub direcția unui comitet de redacție. Prețul abonamentului pe 1/2 de an 4 coroane. Administrația: Cluj, strada Francisc Iosif nr. 58.

Din public.*)

Mulțămită publică.

La petrecerea teatrală-declamatorieă ținută în Boiul-mare la 19 Aprilie (a 2-a zi de Paști) cu tinerimea română din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Mihail Ganea, paroh în Veneția-infer. 5 cor., Ilie Ioanovici, paroh în Boiul-mare 4 cor., Ioan Popa, paroh în Vidacutul-român 2 cor., George Dănilă, paroh în Bachnea 2 cor. 60 bani, Nicolae Stănilă, comerțiant în Boiul-mare 2 cor., Péterffy Albert 2 cor., Daniil Cărașuș, comerțiant în Boiul-mare 1 cor., Ioan Bărsan, din Feleag 1 cor., Bőjthe József 1 coroană, Szász Ferencz, notar în Boiul-mare 80 bani, Maximilian Bendorfean, învățător în Șard 80 bani, Iuliu Holder, paroh în Lepindea 60 bani, István József 60 bani, Láng Márton 60 bani, Zaharie Pop, Zaharie Ganea, câte 40 bani, Vézberger Lázár 30 bani, Ioan Crișan 20 bani, Ilie Tîfrea 16 bani, Ioan Cucu 10 bani.

Intratele în total au fost 166 coroane 82 bani, speșele 103 cor. 64 bani, venit curat 63 cor. 18 bani, cari s'au administrat fondului școlar.

Pentru oferte și suprasolviri aducem și pe calea aceasta sincerile noastre mulțămite.

În numele com. aranjator:

Mihail Ranga
inv.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

